

saadan forøget Energi, at man i Fattiggaardene vil finde forholdsvis faa af dem, som have lidt under tidligere Ridders Tryk. Nei, naar man skal i det Enkelte undersøge, hvem der befolker Fattiggaardene, saa tror jeg, at det er dem, der fremsætte slige Paaastande, dem, der gliemme en Sætning, som i de frieste Stater og blandt de frieste Folk holdes høit i Værd, den Sætning: „Søg først og fremmest Hjælpen hos dig selv!“ og i Stedet derfor udtale slige Siftord som disse: Du har en Ret overfor Samfundet, ifølge tidligere Forurettelser. I theoretisk Henseende kan det maaske synes ensbetydende at lægge Pligter paa en Del af Samfundet eller give den tilsvarende Rettigheder til en anden Del, men i praktisk Henseende har det meget forskjellige Virkninger. Ved at udtale slige Paaastande om Rettigheder, som den ene Del af Samfundet har ligeoverfor den anden, fremkalder man kun Splid, Strid og Spaltning i Samfundet, medens man aldrig vil komme til nogen klar Erkjendelse af, imod hvem slige Rettigheder egentlig skulle gjøres gjældende. Holder man sig derimod til og fæster Diet udelukkende paa de moralske og kristelige Pligter, man har imod Xrængende, da faar Fattigunderstøttelsen den rette milde og velgjørende Karakter. I det første Tilfælde skaber man kun en Kamp om, hvor Rettighederne begynde, og hvor de ende; i det andet Tilfælde skaber man den hjærlige Aand og den milde Haand, hoormed — faaledes som det oftere har været berørt — Fattigunderstøttelsen skal rækkes. — Det blev ogsaa af den ærede Raler, der i Gaar først bragte den paaankede Sætning frem, udtalt, at dette var Egoismen, som var det ledende Princip under disse Forhandlinger (Holftein = Ledrebørg: Nei, i Samfundet!), altsaa i Samfundet. Dette anser jeg for at være en fuldstændig falsk Paaastand. Egoismen kan desværre ikke udelukkes, men den maa ikke opstilles som Princip. Det er netop ved at opstille det saadant Princip og ved Siden deraf at opstille slige Rettigheder, at man skaber meget af den nuværende Tids Gjæring og Strid, som forhindrer, at ogsaa den Sag, vi her have til Forhandling, kan komme i den rette Gjenge, i den Gjenge, hvori hjærlige Hjærter og hjærlige Hænder ville bringe den (En Stemme: § 84 i Grundloven!). Ja, naar det ærede Medlem vil tale høiere, skal jeg svare (Lære: § 84 i Grundloven!).

Formanden: Jeg tror, at det vil være heldigere, naar ærede Medlemmer ville lade være at afbryde Raleren.

Sagd: Det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen) yttrede sig noget haanende eller dog noget ringeagtende om den Udtalelse af mig, at vore Forpligtelser mod de Xrængende navnlig vare begrundede deri, at vi

ere et kristeligt Folk og en kristelig Stat. Det ærede Medlem sagde, at vi ere en bekjendelsesløs Stat (Th. Nielsen: En bekjendelsesløs Nigsdag!) Vi forhandle ikke om Nigsdagens, men om Statens Forpligtelse mod de Xrængende, og det er en Sætning, der i alt Fald fra anden Side er kommen frem, at vi ere en bekjendelsesløs Stat eller dog skulde stræbe hen dertil. Dette maa jeg bestemt udtale mig imod, idet jeg maa hævde Grundlovens § 3, som jeg vil haabe, at den danske Nigsdag og særlig Folkethinget ogsaa til enhver Tid vil hævde som en af de Paragrafer, hvorpaa vore Forpligtelser væsentlig skulle være byggede. — Men, da den ærede Formand har opfordret os til at fatte os i Korthed, skal jeg ikke gjøre Mere ud af denne Sag.

Octavius Hausen: Jeg beklager, at jeg ikke hørte Begyndelsen af det særdeles livlige Foredrag, som det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen) før holdt. Da jeg kom ind i Salen, var han i Færd med at dvæle ved nogle Betragtninger, som jeg havde gjort gjældende i Gaar, og som han fandt meget morsomme; men det Morsomme, tror jeg, laa i, at han lagde ind i mine Yttringer visse Ord eller Prædikater, som ikke oprindeligt laa deri, men som ganske vist stillede dem i et noget grelt Lys. Det ærede Medlem troede faaledes, at jeg havde sagt, at, naar der fandt Indvandring Sted i en allerede overbefolket Kommune, saa betød enhver indvandret Arbejder absolut det Samme som en ny Byrde paa Fattigvæsenet; men jeg brugte netop ikke Udtrykket „absolut“, og derved falder det Morsomme bort. Jeg tror nemlig ikke, at det ærede Medlem vil negte, at, naar der indvandrer Folk til en allerede overbefolket Kommune, saa er der al Nøiemlighed og Sandsynlighed for, at Fattigvæsenet vil blive bebyrdet. Sæller ikke har jeg sagt, at kun de flette Elementer udvandre fra Landkommunerne, saa at det altsaa er de Gode og Dydige, der blive tilbage. Nei, jeg gjorde kun opmærksom paa, at naar de ærede Medlemmer for Veile Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen) og Aarhus Amts 3die Valgkreds (M. Jensen) havde ment, at det kun var unge, herlige, raske Karle, der udvandrede, saa var dette en falsk Forudsætning, og jeg udtalte endvidere, at i de Tilfælde, hvor det var unge Mennesker, der udvandrede, vilde dette ikke faae nogen Indflydelse paa Fattigvæsenet, idet den Slags Folk ikke have med Fattigvæsenet at gjøre, og derfor i denne Sammenhæng kunne lades uden for Betragtning. Det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds glemte i Ovrigt at imøbegaa den Betragtning, jeg havde gjort gjældende, at naar et saadant Princip som det, han opstillede med Hensyn til Opholds-kommunen, selv om der fordres 5 Mars Ophold, bevislig vil føre til Ubillighed i enkelte Tilfælde, der endda ikke ere saa sjældne, navnlig for Fabrik- og